

Internasjonal Kvinnelige
for Fred og Frihet
Grunnlagt i Haag 1915

fred og frihet

Mars 2007

NR 1/67. årgang

Picasso: Livredderen

fred og frihet

Utgiver: Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet, Postboks 8810 Youngstorget, 0028 Oslo

Norsk seksjon av:

Women's International League for Peace and Freedom (WILPF)

Trykkeri og sats :

Tøyen trykk A/S, Oslo

Leder

Utfordringer for IKFF i 2007

2006 har vært preget av stor IKFF-aktivitet. Og aktiviteten vår i år vil ikke bli noe mindre. Blant annet står arbeidet med å få til et forbud mot klaseammunisjon sentralt. Vi fortsetter også den tette oppfølging av FN resolusjonen om kvinner, fred og sikkerhet. I 2007 har WILPF in-ternasjonal kongress i Bolivia som krever sitt og IKFF er også initiativtaker til en delegasjonstur til Colombia, hvor et av våre internasjonale prosjekter er. Med andre ord står organisasjonen overfor mange spennende faglige utfordringer.

Bare i dette nummeret av *fred og frihet* fokuserer vi på en rekke utfordringer IKFF står overfor. Klimautfordringene synes nå å ha blitt allmennt akseptert. Edel Havin Beukes peker på atomkraftens utfordringer og dette er totalt underslått i den pågående klimadebatten. Atomkraft bidrar ikke bare til en radioaktiv strålingsfare men også til store CO2 utslipp. Klasevåpen og uranvåpen er andre farer som reises i dette nummeret. Et sentralt spørsmål reiser seg om hva som er sikkerhetspolitikk for menneskeheten, slik Jodie Williams gjorde det på et FAFO-seminar høsten 2006. Et av svarene på å få til en menneskelig sikkerhet, er en integrert behandling av FNs sikkerhetsresolusjon om kvinner, fred og sikkerhet.

Alt dette og mere til er arbeidsoppgaver IKFF arbeider med og har hatt på dagsordenen svært lenge. IKFF består av mange kvinner med stor kompetanse og kunnskap på disse områdene. Allikevel har vi noen utfordringer med synlighet og gjennomslagskraft i media, overfor myndighetene og bli en spydspiss for

fred og nedrustning, kvinner og menneskerettigheter, miljø og utvikling overfor NGO-miljøet og på den internasjonale arenaen.

Kvinner sammen: Bygg freden – start endringer er mottoet for WILPFs 29. internasjonale kongress som holdes i Bolivia i sommer. Her legges rammene for arbeidet vi i IKFF Norge skal jobbe videre med i Norge og internasjonalt. Landsmøtet går av stabelen i april. Kongressen og landsmøtet er viktige møteplasser som bidrar til å gi energi og kamplyst til å stå på. Det er motiverende når en vet at kvinner fra en hel verden står sammen om det samme.

Gjennom de mange andre organisasjonene IKFF arbeider sammen med får vi synliggjort arbeidet vårt. Men dette kan bli enda bedre. Utfordringen er å ikke "glemme" IKFF, men å sikre at kunnskapen vår videreføres inn i paraplyorganisasjonene. Vi bør stille spørsmålet - *hvordan dele kunnskap bedre?* - hele tiden. Vi kan også bruke kunnskapen som vi får fra prosjektene vi har i Colombia, Midt-Østen og Hviterussland til å integrere i den øvrige fagkunnskapen vi har. Dermed vil denne kunnskapen kunne videre-formidles inn i lobbyarbeidet vårt og i *fred og frihet* og hjemmesidene våre og framstå med faglig tyngde utad!

Arbeidsutvalget for IKFF

Deadline for nr. 2 2007: 1.mai

Sikkerhetsrådets 6. åpne møte 2006:

Strategisk Lederskap og ansvarliggjøring mangler i oppfølging av SR 1325

Av Lillian Angelo

Gjennom stipend fra UD fikk undertegnede muligheten til å delta på det 6. åpne møtet i Sikkerhetsrådet i oktober 2006 for markering av Sikkerhetsrådsresolusjonen 1325. Tema for årets debatt var rettet mot kvinners rolle i å konsolidere freden. Fokus var bl.a rettet mot den nyopprettede Fredskommisjonen, mot Høypanel-anbefalingene, samt den første evalueringsrapporten for FNs overordnede handlingsplan for SR 1325.

Det har blitt holdt åpne møter i FNs Sikkerhetsråd i oktober måned hvert år siden Sikkerhetsrådsresolusjonen 1325 om kvinner, fred og sikkerhet (SR 1325) ble vedtatt i 2000. Alle de 15 medlemsstatene i Sikkerhetsrådet samt mange ikke-medlemsland har deltatt i disse debattene om implementering og oppfølging av resolusjonens operative mål. Likedan har Sikkerhetsrådet forut for disse møtene arrangert 6 *Arria Formula* (1) møter for dialog med kvinneorganisasjonene og det sivile samfunn. Disse møtene har gitt større muligheter for at NGO-ene kan føre dialog og påvirke medlemsstater i beslutninger på både nasjonal og internasjonalt nivå. I forbindelse med 5-årsmarkeringen av SR 1325 i 2005 vedtok FN en overordnet handlingsplan for resolusjonen. Denne planen skulle dekke alle områder i feltet kvinner, fred og sikkerhet nedfelt i resolusjonen, samt presidential statement (2). Den dekker 39 FN organer og i alt 269 handlingsområder innen FN-systemet og skal utgjøre et rammeverk for de internasjonale aktivitetene i perioden 2005-2007. På vegne av Sikkerhetsrådet skal Generalsekretæren på årlig basis overvåke og vurdere implementering av planen. I sin rapportering skal den vektlegge synspunkter fra FNs ulike organer, medlemstater og frivillige organisasjoner.

Gender mainstreaming, lederskap og ansvarlighet

Denne rapporten slår fast at en av de største utfordringene i FN systemet ligger innenfor området "gender mainstreaming" (integreere kjønnsperspektivet) og kjønnsanalyser. Mangelen på en felles forståelse på hva kjønn og kjønnsperspektivet innebærer og hvordan dette skal tas i

bruk, har store konsekvenser for både utforming av policy, av programmer og mandater i FN. Mange programmer og prosjekter har forsøkt å imøtekomme kvinners spesielle behov på områder som helse, utdanning og tilgang på ressurser. Men disse tilnærmingene *alene* mislykkes i forhold til å endre de samfunnsmessige forhold som marginaliserer kvinnene i freds og sikkerhetsprosesser. Det påpekes at selv om den økende tendens til kjønnsbasert vold mot kvinner i konflikt og etter konflikter har vært en viktig faktor til å få synliggjort behovet for å integrere kjønnsperspektivet, står fortsatt kvinnene i fokus, og hvor menns roller blir oversett.

Likedan anser rapportørene i evalueringsrapporten at lederskap og ansvarliggjøring er en av de største svakheter vedrørende im-

Elisabeth Rehn forbereder sitt innlegg i Sikkerhetsrådet 27. oktober 2006

plementering av SR 1325. De tiltakene i handlingsplanen som ble gjennomført var i hovedsak båret frem av enkelte ledere i ulike FN-organer og ikke en systematisk eller helhetlig tilnærming. Ineffektivitet i forhold til kjønnsperspektivet er vurdert som et resultat av en organisasjonskultur som gjenomsyrer hele FN-systemet, hvor de fleste senior-konsulentene ikke anser det som sin rolle eller forpliktelse å utvikle en kapasitet på dette området.

Lederskap, kompetanse, ansvarlighet og partnerskap med det sivile samfunn var i fokus både i rapporten og de mange innlegg fra medlemsstatene.

De kvinnelige nettverkene (3) som lenge hadde arbeidet for å få til en slik overordnet handlingsplan, sier i sin tilbakemelding etter det første året at planen i seg selv ikke har en utforming av en overordnet strategi for å koordinere FN-systemets ulike organer, men er en liste av aktiviteter som skal gjennomføres. Selv om de mange tiltak som er foreslått er viktige, savner de en overordnet strategiplan som griper tak i de utfordringer FNs står overfor. De retter fokus mot bedre utnyttelse av den kompetansen som finnes i FN-systemet, gjennom koordinering i felles programmer og ressurser, deling av kunnskap og informasjon, en bedre prioritet og standardsetting, samt tidsmessige rapporter (4). Både kvinne-organisasjonene, FN-rapporten og deltakerland i Sikkerhetsrådets møte i oktober 2006 påpekte viktigheten av at det må jobbes mer aktivt med lederskapet. Det må tilrettelegges for målrettede tiltak, en mer effektiv ansvarliggjøring både innenfor FN-systemet og overfor medlemsstatene, og et rapporteringssystem for implementering av SR 1325. Her må resultatoppgjøret måles i om kvinners situasjon og muligheter har blitt bedre påpeker kvinnene.

Møte 23.10.06 om implementering av nasjonale handlingsplaner for SR 1325

FNs Fredsbyggingskommisjon

Fokus for den 6. markeringen av SR 1325 var også rettet mot FNs Fredsbyggingskommisjon (UN Peacebuilding Commission, UNPBC), som ble oppnevnt av Generalforsamlingen og offisielt etablert høsten 2005. Angola leder kommisjonen. Norge har fått viseformannvervet sammen med El Salvador. Kommisjonens formål er å foreslå helhetlige

strategier for fredsbygging og gjenoppbygging etter krig og konflikt, herunder finansiering (UN Peacebuilding Fund). Kjønnsperspektivet har fått høy status i dette arbeidet, noe som også gjenomsyrer Generalforsamlingens resolusjon 60/180 som etablerte kommisjonen. I dag er det etablert to landprosjekter, i Burundi og i Sierra Leone, etter forespørsel fra de berørte stater. Norge skal lede fredsbyggingsarbeidet i Burundi og har i sitt mandat fått gjennomslag for at kjønnsperspektivet skal gjenomsyre dets arbeid.

Den nye freds-kommisjonen har i likhet med SR 1325 reist håp om at kvinner og da spesielt de som er berørt av konflikt vil få økt fokus rettet mot kvinners engasjement og involvering.

Barbara Bangura fra Sierra Leone som deltok på Arria Formula-møtet sier at hun ser på Fredsbyggingskommisjonen som nøkkelen til suksessfull implementering av SR 1325, men igjen bare dersom vi ved å åpne denne døren og ledsager denne resolusjonen inn i dens arbeid.

En annen talskvinne fra dette møtet Leymah Gbowee fra Liberia fremhevet at kommisjonen også må bygge sitt arbeid på ekspertisen til lokale kvinnegrupper. For å bygge en bærekraftig fred er det viktig å bygge på en nasjonalt eid fredsprosess. Det er viktig at freds-kommisjonen bygger sitt arbeid på den lokale kunnskapen og initiativene, og ikke bare ser på "lesson learn" eller god praksis. For å sikre samarbeid mellom kommisjonen og folket må det bygges partnerskap mellom det sivile samfunn og myndigheter, for både implementering og overvåking.

Fokus fra flere kvinneorganisasjoner og det sivile samfunn var bl.a rettet mot kommisjonens administrative komité som har nedlagt et konsolideringsarbeid rettet mot prosedyrer og føringer for hvordan donorer samordnes og det sivile samfunn implementeres. I forbindelse med 6-årsmarkeringen har "NGO Working Group on Women, Peace and Security" utarbeidet en egen rapport rettet mot anbefalinger på hvordan SR 1325 kan implementeres i kommisjonens arbeid. Rapporten kan lastes ned fra nettsiden:

http://www.peacewomen.org/un/6thAnniversary/Reports_Events/NGOWG_Report.pdf

Kjønnsrettferdighet og internasjonale forpliktelser

Sikkerhetsrådsresolusjon 1325 understreker alle staters ansvar for å avskaffe straffefrihet, og for å straffeforfølge de ansvarlige for folkemord, forbrytelse mot menneskeheten og krigsforbrytelser, inkludert kjønnsbasert vold. Effektive institusjonelle ordninger for å garantere kvinner beskyttelse og full deltakelse i fredsprosesser er helt vesentlig. Årets mange debattinnlegg i Sikkerhetsrådet var også preget av at straffefrihet for overgripere i krig og konflikt må ta slutt. Rettferdighet eller demokratibygging kan ikke bygges av krigsherrer som ikke har legitimitet i befolkningen. Her går Sverige foran i en partnerskapsmodell med Liberia (og UNIFEM) for gjenoppbygging av rettsstatsstrukturer og for å

understøtte at kjønnsperspektivet også skal prege "the rules of law". De føringer og tiltak som vurderes er basert på tidligere anbefalinger fra rapporten "Women, War and Peace" og dens videre oppfølging.

1. Navn på møtet etter ambasadør Diego Arria fra Venezuela som var den første som inviterte til dialog med det sivile samfunn
2. Uttalelser fra sikkerhetsrådets åpne møter.
3. Det vises spesielt til: <http://www.peacewomen.org/wpsindex.html>
4. http://www.peacewomen.org/un/6thAnniversary/WPS_Action_Plan_review.pdf

Thin Thin Aung fra Women's Leage of Burma

Kvinner sammen:

Bygg freden –

start endringer !

Dette er mottoet for WILPFs 29. internasjonale kongress som holdes i Santa Cruz, Bolivia 21.-27 juli 2007. Det er annen gang kongressen holdes i Latin-Amerika, også den gang i Bolivia. Mye har skjedd siden 1992. Både dette landet og regionen ellers er inne i viktige og spennende endringsprosesser i retning av mer progressive politiske løsninger og økt deltaking fra de store folkegruppene i landenes styre og stell. Hvordan kvinnene er kommet med i disse prosessene vil vi kanskje få et svar på når WILPF-kongressen kommer i gang i siste uke av juli.

En WILPF-kongress skal holdes hvert tredje år. Dette er nr 29 i vårt 92-årige liv. 2. verdenskrig hindret selvsagt slike stormøter, den planlagte kongressen i Jerusalem i 2001 måtte gjøres om til et utvidet styremøte i Genève pga de vanskelige forholdene i Palestina, men ellers har denne begivenheten funnet sted regelmessig.

En kongress er WILPFs høyeste organ, generalforsamlingen, med viktige oppgaver ifølge vedtektene: Valg av internasjonal ledelse for de neste tre år, vedtak av internasjonalt arbeidsprogram for samme periode, og en boblende møteplass for aktive medlemmer og tillitsvalgte i hele organisasjonen. Møtet er åpent for

alle WILPF-medlemmer, mens det er regler for hvor mange som kan stemme fra hver nasjonal seksjon.

Årets kongress holdes på et hotell i Santa Cruz, og der skal også deltakerne bo. Det er satt en fast pensjonspris for hele kongressuken, som også dekker transport til og fra flyplassen og andre nødvendige utgifter. Prisen for plass i dobbeltrom er 650 US dollar, for enkeltrom 850 US dollar. I tillegg kommer registreringsavgift, 100 US dollar. Siste registreringsdato og dato for betaling er 15. juni. Flere opplysninger finner du på hjemmesiden www.wilpf.int.ch

Kanskje en Bolivia-tur nettopp i år er noe for deg? Det blir også mulighet til å se seg om i dette fargerike og spennende landet som turister enten før eller etter kongressen. IKFF skal sende delegater til kongressen, men kan bare subsidiere utgiftene for de få som har vedtektsfestede oppgaver der.

IKFF i Gøteborg har begynt en studiering om Bolivia for de som har tenkt å reise derfra. Kanskje noe for oss her i landet også? Ta kontakt med kontoret hvis du har lyst til å reise.

Menneskelig sikkerhet og Norges rolle

Av Lene Nilsen

- Det er utrolig bra at Norge har bestemt seg for å lede an for en avtale mot klasebomber på utsiden av ordinære forhandlingsfora, sa vinneren av Nobels fredspris i 1997 Jodie Williams. Hun holdt innlegg på et FAFO-seminar 29. november 2006. Temaet var væpnede konflikters trussel for menneskelig sikkerhet og hva Norges rolle kan være på dette feltet. Sikkerhetsrådets resolusjon 1325 ble også trukket inn.

Små land kan gjøre en forskjell

Hun mener at små og mellomstore land kan sette agendaen og at arbeidet med landminekonvensjonen som kom i 1997 er beviset på det. Det er faktisk slik at stormaktene ikke alltid har løsninger på problemer, de kan være opphavet til problemet, konstaterte Williams.

Williams trekker på sine erfaringer med landminekonvensjonen når hun mener at tradisjonelt diplomati ikke fører frem. De store landene som USA, Russland, Kina og India vil som regel ikke noe i disse spørsmålene. Derfor er det viktig at land som Belgia og Norge tar ledende initiativ og på denne måten kan få med seg stormaktene til slutt. Williams påpekte at de store landene nå antakelig vil være mer forsiktig i klasebombspørsmålet på bakgrunn av erfaringene de gjorde seg med landminekonvensjonen.

Sivilt samfunn spiller en viktig rolle

Problemet i internasjonale fora er at regjeringer oftest snakker om nasjonal sikkerhet – uten å ta individens grunnleggende sikkerhetsspørsmål på alvor. Å sette menneskelig sikkerhet på agendaen er derfor en viktig oppgave for sivilt samfunn. Ofte har sivil samfunn bedre kunnskap om hva som er menneskelig sikkerhet på grasrotnivå.

Problemet er at regjeringer ofte ekskluderer eller halvt marginaliserer ikke-statlige organisasjoner i forhandlinger om våpenhandel og på andre områder, hevdet Williams.

– Hvordan kan vi komme oss inn i rommene der de faktiske forhandlingene skjer, spurte fredsprisvinneren. Hvordan kan vi gjøre noe med tanke settet til dem som sitter i forhandlingene?

Sivilt samfunn står også overfor en annen utfordring i forhold til klasebomber. Synergieffekten mellom ulike organisasjoner er ikke stor nok, påstår Williams. Hun mener det mangler samarbeid på tvers om kampanjer og lignende som kan sette spørsmålet høyt opp på dagsorden. – Her er det mye å lære av arbeidet som ble gjort i forkant av landminekonvensjonen, minnet Williams om.

Ta opp bredden menneskelig sikkerhet i større grad

Tradisjonelt innen studier av internasjonal politikk har sikkerhetsbegrepet vært forbeholdt stater sikkerhet. Etter den kalde krigen begynte man å tenke sikkerhet også på andre måter og det skapte nye og utvidede definisjoner av begrepet.

Begrepet ble først popularisert gjennom en rapport fra FNs utviklingsprogram i 1994. Der ble menneskelig sikkerhet definert som "freedom from fear, freedom from want".

Williams antydte selv en mulig løsning på hvordan en kan arbeide videre med sikkerhetsspørsmål fra grasrotplan. Hun stilte spørsmålet – hvordan snakker vi om menneskelig sikkerhet? Organisasjonene er opptatt av menneskelig sikkerhet ut ifra ulike synsvinkler – en kan tilnærme seg det fra et kvinnersperspektiv, i forhold til menneskehandel, i forhold til miljøspørsmål, klasebomber og andre perspektiver. Det er viktig at ulike organisasjoner er seg bevisst at det faktisk er menneskelig sikkerhet en jobber med, sa Williams. Jodie Williams forklarte at hun selv først ble opptatt av begrepet menneskelig sikkerhet som konsept etter at hun hadde jobbet med det i praksis i flere år.

Nye virkemidler

Den norske forskeren Liv Tørres, som også innledet på seminaret, oppfordret også til å nå ut bredere i spørsmålet om klasebombing internasjonalt og finne nye virkemidler. – Vi tyr altfor ofte til sanksjoner, som for eksempel boikott av stater. Det er sjeldent så virkningsfullt som det var i Sør-Afrika for å bekjempe apartheid.

Tørres mente også at Norge kan være en katalysator for endring i klasebombspørsmålet. – Norges fordel er at det er et lite land, det har mange ressurser og ressursene kan brukes relativt fleksibelt, forklarte Tørres. – Norge er også en forutsigbar partner – det er en fordel. Dessuten har ofte myndigheter og sivil samfunn i Norge felles møteplasser, samme agendaer og samme visjoner om hvor en vil gå, la Tørres til.

1325 og våpenspørsmål

FNs sikkerhetsråd vedtok resolusjon SR-1325 i oktober 2000, om kvinner, fred og sikkerhet. 1325 skal bidra til å sikre kvinners deltakelse i fredsprosesser, ivareta kvinners menneskerettigheter i krig og konflikt og integrere kjønnsperspektivet i fredsbyggingen arbeid.

På spørsmål fra salen om hvordan 1325 kan trekkes inn i arbeidet med menneskelig sikkerhet, og da i Midtøsten-spørsmålene, svarte Jodie Williams at hun var usikker på nytten av resolusjon 1325. Hun refererte til arbeidet til Shirin Ebadi, en annen kvinnelig fredsprisvinner og hennes arbeid for å i det hele tatt gjøre kvinner til juridiske enheter i Iran. Uten juridisk status, hvordan kan en da forvente at kvinners meninger om våpen skal bli hørt, spurte Williams retorisk.

Liv Tørres la til at gjennomføring av resolusjon

1325 handler om fordeling av makt. Fokuset har ofte vært på beskyttelsen av kvinner og ikke på styrking av kvinners deltakelse og innflytelse i politiske spørsmål. Ingrid Eide påpekte at FN tradisjonelt har vært et veldig viktig forum for kvinner og at det var kvinnebevegelsens lobbyarbeid som resulterte i resolusjon 1325.

Heller ikke i FN er kvinner representert i høye stillinger. I dag er det kun 3 prosent kvinner som har slike posisjoner, sa Williams. I praksis er det derfor menn, og ofte kjønnsdiskriminerende menn, som definerer våre liv, fortsatte hun. – Jeg spør ikke lenger menn om å få være med der ting skjer, jeg bare gjør det, avsluttet Williams. I 2006 grunnla Jodie Williams nettverket Nobel Women's Initiative sammen med fem andre kvinnelige Fredsprisvinnere.

Artikkelen er hentet fra IKFFs hjemmesider: <http://www.ikff.no/?vis=2006-11-29-klasebomber>

KLASEVÅPEN – ØDELEGG DEM VI HAR, NÅ !

Av Grethe Nielsen

Hvorfor går vi ikke foran og viser vei ? Hvorfor er vi ikke vilige til å feie for egen dør og fjerne dem engang for alle og derigjennom ha en mye sterkere posisjon i arbeidet med å få andre land og regjeringer til å gjøre det samme ?

Klasevåpen er som antipersonellminer, atomvåpen og urandepletet prosjektiler et fryktlig våpen som ikke skiller mellom sivile og soldater. Stortingsrepresentant Trygve Slagsvold Vedum, fra Senterpartiet er glad for at regjeringen sperrer for bruken av klasevåpen i det norske forsvaret. Det er også jeg, og regjeringen trenger ros for at de har fattet dette vedtaket, etter påtrykk fra bl.a. IKFF, Amnesty, Norsk Folkehjelp og sikkert mange andre organisasjoner. Tross alt det sies fra offentlig hold, har de ikke vært brukt verken i Kosovo, Afghanistan eller i Irak av norske militære. Og selvfølgelig heller ikke før i de 60 årene vi har eiet dem. Stor er forskjellen derfor ikke. Hadde de derimot bestemt seg for å ødelegge dem helt, kunne vi virkelig vært kjempeglad.

Å teste dem hvert femte år er helt uakseptabelt. Vi vil forense norsk natur og signaliserer for utenverden at vi godt kan tenke oss å bruke dem engang i fremtiden.

Norsk Folkehjelp har påvist at det fremdeles sprenges lemmer av sivile i Libanon, og noen blir

også drept lenge etter den intensive tragiske bombingene i sommer. Den største delen av vårt lager av klasebomber er produsert i Israel. Det er vanskelig å tenke seg at de vi har kjøpt, er av en så utsøkt kvalitet at de blir ødelagt fortere enn de som ble sluppet over Libanon i sommer.

Klasevåpen er i seg selv, om de ødelegges fort eller ikke, et våpen som ikke skiller mellom sivile eller kampsoldater. De er å sammenligne med de raketene som sendes vilkårlig ut fra Hisbollas posisjoner og som også rammer vilt. De gjøres ikke mer smakelige for det, og de bør absolutt forbys og ikke brukes i det norske forsvaret eller eies av oss i det hele tatt.

I Soria Moria erklæringen vedtok den nye regjeringen at de skulle arbeide intenst for et internasjonalt forbud mot dette våpenet. Neste år er det 10 år siden det ble et gjennombrudd for arbeidet med å forby antipersonellminer. Det ville være virkningsfullt om vi også denne gangen kunne være et av foregangslandene.

Solange Fernex til minne

Av Eva Fidjestøl

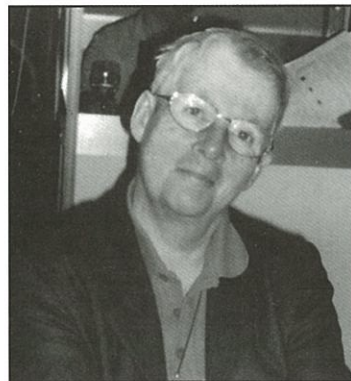
Den franske pasifisten, miljø- og fredsaktivisten Solange Fernex døydde etter mange års kamp mot kreft den 11. september 2006. Gjennom fleire tiår har ho vore ei inspirasjonskjelde og eit førebilete for oss som har engasjert oss i kampen mot atomkraft og atomvåpen, og i kampen for støtte til offera for denne teknologien. Solange Fernex har utført eit kjempearbeid, og spørsmålet blir no korleis hennar arbeid kan først vidare.

Etter år i Afrika kom Solange og Michel heim til Frankrike der dei kjøpte eit stykke jord og eit lite "slott" som låg i ruinar. Dei hadde ein nydeleg heim med mange gjesterom og bøker overalt. Slottet hadde dei restaurert sjølve. Hagen var full av dyr og nytteplanter og blommar, alt økologisk dyrka. Dei hadde barn, barnebarn og oldebarn i nærleiken. Eg var så heldig at eg fekk vere gjest hos dei som deltar på ein Atomkonferanse i Basel i 2002, i lag med kjende ekspertar på lågdosestråling. Solange var aktiv på konferansen med debattinnlegg og i tillegg hadde ho huset fullt av gjester. Då alt var over datt ho saman og sa: "Å, eg er så trøytt". Då eg vel eit år seinare hørde at ho hadde fått kreft, tenkte eg tilbake på den episoden.

Solange var president for den franske seksjonen av WILPF til sjukdommen gjorde det vanskeleg å halde fram. I 1984 deltok ho i opprettinga av det grønne partiet i Frankrike, og vart sjølv vald inn i EU-parlamentet. I 1995 drog ho til New York for å vere med på å få danna Abolition 2000-nettverket, som hadde full atomvåpen-nedrusting som mål. Ved tiårsmarkeringa for Tsjernobylulukka i 1996 var ho med og arrangerte den alternative konferansen, Permanent People's Tribunal Session on Chernobyl. Ho var òg redaktør for rapporten som kom ut i bokform på mange språk etter konferansen, og la ned mykje arbeid i å spreie boka. I denne rapporten dokumenterte uavhengige forskarar dei alvorlege helse- og miljøkonsekvensane av Tsjernobylulukka. I tillegg inneheldt rapporten ein skarp kritikk av dei FN-organisasjonane som arrangerte den offisielle Tsjernobyl-konferansen same året. Kritikken av IAEA (atomenergikommisjonen) og UNSCEAR (vitskapskomiteen) hevda at dei arbeidde for utbreiing av atomenergi gjennom løgn, skremsel og uetisk bruk av pengemakt, og at dei arrogant nekta skadane denne teknologien fører til.

Dette var eit tema Solange brann for,

snakka om og dokumenterte ved uteljande møte og konferansar i mange ulike land. I ei tale på WHO-konferansen om Tsjernobyl i Kiev i 2001, påpeikte ho det ho kalla ei samsverging for å minimalisere konsekvensane av Tsjernobylulukka. Dette i lag med vitenskaplege arbeid av forskarar frå Ukraina, Russland og Kviterussland kom ikkje med i rapporten. Ho var utdanna biolog og derfor visste ho litt om korleis auken i bakgrunnsstråling i dei radioaktive sonene skadar menneska si helse og arveanlegg.

Solange Fernex

Mannen Michel Fernex var tidlegare professor i medisin og hadde vore tilsett som forskar innan WHO (verdas helseorganisasjon). Saman stod desse to bak fleire internasjonale kampanjar. Ein av desse gjaldt

den kviterussiske forskaren Youri Bandajevsky. I ti år var han direktør for ein medisinsk, statleg høgskule i Gomel, midt i den mest radioaktivt forureina sona i Kviterussland. Då han gjennom forskinga si påviste ein samanheng mellom indre stråling frå radioaktivt cesium og hjartesyjukdom hos barn og unge, vart han oppsagd frå stillinga, stilt for retten og dømd til åtte års fengsel. Etter sterkt press frå Amnesty og NGOar i vest vart han etter fire år sett fri i 2005. I dag er han med familien busett i Frankrike og held fram med forskinga si der. Dette var Solange sterkt involvert i, og fekk oppleve at det nyttar.

Når det gjeld kampen for å få oppheva avtalen mellom WHO og IAEA frå 1959, som fører til at medisinarane i WHO ikkje er frie til å

publisere sanninga om samanhengen mellom radioaktiv stråling og helse, har vi enno ikkje lukkast. Folk flest er ikkje klar over at det finst ei slik avtale som hindrar WHO i å "arbeide for å oppnå størst mogeleg vokster i helsetilstanden til alle menneske", slik det står i kapittel ein i konstitusjonen deira. Dette har ført til at WHO er tause eller utydelege når det gjeld offera etter Tsjernobylulukka og bruk av uranammunisjon. Dei overlèt til fysikarane i IAEA, som arbeider for å utbreie sivil atomkraft globalt, å avgjere kva som er helsekonsekvensane av dagleg bruk og små og store ulukker frå denne industrien.

I mai 2002 skreiv Solange i eit brev: "I år igjen vil vi demonstrere utanfor bygningen til WHO i Geneve når dei har sitt årlege møte med helseministrane frå alle medlemsland. Men eg trur ikkje det er stort håp om at dei vil ta opp avtalen frå 1959 i år heller, sjølv om eg og Michel har lagt ned veldig mykje arbeid i dette. Eg er redd for at vi ikkje klarer å samle mange nok dedikerte lobbyistar". Solange og Michel har i mange år arbeidd for at WHO skulle ta dette opp som sak på sine årlege møte. Frå sjukesenga skreiv Solange eit brev til dei kvinnene i WILPF ho hadde samarbeidd mest med. I Norge var det Edel Havin Beukes, Anne Grieg og underteikna. I dette brevet er det to saker ho legg på oss. Det er Tsjernobyl

og WHO/IAEA-avtalen. Om den siste skriv ho: "Please do not give up until success".

I år feirar WHO 60 år, og i det høve er det planlagt ein stor aksjon arrangert av mange europeiske NGOar. I dag meir enn nokon gong er det nødvendig med uavhengig forskning og kunnskap om radioaktiv stråling og helse, ikkje berre for folk i dei radioaktive sonene og i krigsområde med uranstøv, men for oss alle. Planen er å sende brev til alle helseministrane og Generalsekretæren og be om at endring av WHO/IAEA-avtalen blir sett på dagsorden. I tillegg skal ein eller fleire personar stå utanfor WHO-bygningen med eit banner kvar dag frå Tsjernobyl dagen 26. april til ut i oktober. Dei som kan tenkje seg å vere med på dette kan melde seg til IKFF-kontoret i Oslo for meir informasjon. Dette må vere ein fin måte å heidre Solange sitt minne på.

Trass i sjukdommen var ho oppteken av sakene ho jobba med heilt til det siste. Fem dagar før ho døydde sa ho til ein ven i telefonen at ho ville halde fram med å overvake arbeidet vårt frå sin nye tilhaldstad.

Ho var ei inspirasjonskjelde for oss medan ho levde, og vil halde fram med å vere det sjølv om ho no er borte. Ho var ei heilt spesiell kvinne. **Fred over Solange sitt minne.**

MILITÆRNEKTING I DAG

Av Bjørg Berg

Den ellefte internasjonale konferansen om krigsskattmotstand og fredsskattkampanjer fant sted i Woltersdorf nær Berlin høsten 2006. Emnet var **Krigsskatt - Ansvar - Fredsskatt.**

IKFF-medlem Bjørg Berg deltok fra norsk side.

Her følger et utdrag av slutterklæringen:

"Deltakerne bekrefter igjen sin overbevisning om at det er umulig å skape fred ved krig og bruk av vold. Den enkelte har et personlig ansvar. Krig leder til tap av medmenneskelighet. Menneskene har frihet til å avvise militær vold. Derfor skal ingen tvinges til å delta i militær vold, verken direkte eller indirekte. Deltakerne håper at enhver som nekter å bære våpen eller å betale den militære delen av skatten, vil minske det militære potensial for vold.

Konferansen tar på det sterkeste avstand fra tyske soldaters skjending av graver i Afghanistan - enda et bevis på at krig utvirker råskap og ufølsomhet. Konferansen krever en slutt på militæraksjonene i Afghanistan. I stedet må det utplasseres sivile fredsbevarere trenet for oppdraget gjennom en årrekke. Den Internasjonale Fredsskattbevegelsen - Conscience and Peace Tax International, CPTI - har introdusert studiet "Militær rekruttering og samvittighetsnekting, en global oversikt." Vi ble ikke overrasket over å få vite at rike mennesker

stadig kan kjøpe seg fri fra militærtjeneste. Vi ble imidlertid overrasket over at i Sveits må enhver som ikke utfører militærtjeneste betale to prosent årlig av sine inntekter til fylte 40 år. Ved siden av en indirekte militærskatt finnes det altså også en direkte militærskatt.

Vi fikk høre fra andre kontinenter, særlig der væpnet konflikt er knyttet til alvorlige brudd på menneskerettighetene, i Nepal, Colombia, Eritrea og i de åtte afrikanske landene der krig stadig pågår. Vi ble sterkt oppfordret til å forsvare retten til samvittighetsnekting og til å støtte politisk asyl for deserterere og samvittighetsnektere. Konferansen støtter initiativet "Kampanjen for en internasjonal lov", iverksatt av studenter i Heidelberg, og også "Manifest mot verneplikt og militærssystem" fra Gandhi Informasjonssenter i Berlin.

Sju britiske borgere, The Peace Tax Seven, som nekter å betale skatt til militære formål, er i ferd med å få sin sak opp for Den Europeiske Menneskerettighetsdomstolen. Konferansen forsikrer dem om sin fulle støtte. På invitasjon fra den engelske fredsskatt-bevegelsen, vil den tolvte Internasjonale Fredsskattkonferansen, finne sted i England i 2008."

ATOMKRAFTVERK ER EN ENORM FEILINVESTERING

Av Edel Havin Beukes

Satsing på atomkraft til elektrisitetsforsyning medfører et enormt sikkerhetsproblem og stor fare for miljø og helse. I tillegg er det meget kostbart og gir ingen løsning på klimaproblemene.

Produksjonsprosessen gir ikke bare elektrisitet, men også råstoff til atomvåpen basert på uran og plutonium, og til blant annet prosjektiler av uran (depleted uranium- DU). Etter mer enn 60 års bruk av atomreaktorer og produksjon av atomvåpen finnes det ingen forsvarlig løsning på hva man skal gjøre med de enorme mengdene med høyaktivt avfall som må voktes i utallige tusener av år.

På forsiden av mai-juni nummeret av det anerkjente bladet "Bulletin of Atomic Scientists" står med store bokstaver: "Mountains of Waste" og videre at USA har 70 000 tonn atomavfall og ingen steder å gjøre av det! Men i både internasjonale og flere norske medier har PR-kampanjer lenge vært i gang med artikler om hvor fortreffelig atomkraft er til elektrisitetsforsyningen. Det synes å være stor interesse fra noen forskere, militærindustrielle kretser og en del medier for en ny satsing på atomkraftverk. Det argumentet som atomindustrien selv satser mest på for tiden, er at bruken av atomkraft ikke gir drivhusgassutslipp. Men det er langt fra tilfelle!

Atomkraft har store utslipp av drivhusgasser
Økoinstitutet i Tyskland bruker en modell kalt GEMIS for å sammenligne utslipp og kostnader for forskjellige energikilder. Hele produksjonsprosessen for energikildene sammenlignes. Energien som brukes i produksjonsprosessen av uranbrensel kommer mest fra fossile energikilder, og det slippes ut drivhusgasser flere steder i prosessen. Økoinstitutet har funnet et gjennomsnitt på 31gram CO₂ utslipp pr kWh elektrisitet hos tyske atomkraftverk. Hvis andre typer drivhusgasser regnes med, øker mengden til 33 gram pr kWh. De henviser også til at undersøkelser i andre land viser resultater på 30-60g og hele 120g hvis innholdet av uran i malmen er fra 0,1-1 %. Et tysk atomkraftverk av vanlig størrelse (1250 MW) slipper altså indirekte ut 250 000 tonn karbondioksid pr år. Det er ikke langt unna utslippene fra et gasskraftverk.

Produksjon av elektrisitet er bare en av mange menneskelige aktiviteter som medfører utslipp av drivhusgasser. Verdens elektrisitetsproduksjon

samlet fører til ca 9 % av det totale utslipp av CO₂. I 2004 skaffet 442 atomreaktorer i drift på verdensbasis 16% av verdens elektrisitet. Hvis atomindustriens ønske om satsing på atomkraft skulle bli virkeliggjort, kan det dreie seg om å bygge 5 ganger så mange nye atomreaktorer. Det vil blant annet gi store klimagassutslipp i den mangeårige bygge- og etableringsfasen. Atomreaktorer har en begrenset levetid og avviklingen av dem byr på store praktiske, økonomiske, miljø og sikkerhetsmessige utfordringer. Konklusjonen er at det er lite å vinne når det gjelder klimagassutslipp ved å satse på atomkraftverk til elektrisitetsproduksjon. Energieffektivisering og fornybare bærekraftige energikilder kommer mye bedre ut! (www.oeko.de)

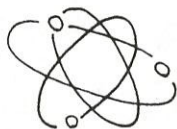
Rent vann er en mangelvare globalt.

Vitsen med et atomkraftverk er å produsere energi til koking av vann, vanddampen man får driver turbiner som via generatorer produserer elektrisitet. Det burde være mange andre rimeligere og sikrere måter å koke vann på enn å gjøre det i en atomreaktor! Vann er også nødvendig til kjøling.

Atomkraftverk er dermed en lite egnet energikilde i land i sør som har mangel på ferskvann. Under varmebølgen i Frankrike måtte en redusere driften og til og med stoppe reaktorer fordi det ble mangel på vann. Staten Arizona i USA har satset stort på atomkraftverk, men har store problemer med å skaffe rent vann. Dette bidrar i stor grad til uttappingen og forurensningen av grunnvannsressursene.

Hva med thorium som brensel i atomkraftverk?

For nesten 30 år siden diskuterte man om Norge skulle satse på atomkraft. Bakgrunnen var at Norge har en god del malm som inneholder thorium. I utredningen "Kjernekraft og sikkerhet" (NOU 1978: 35 A) står det at: "En storstilet utnyttelse av thorium i reaktorer krever derimot oppbygging av en ny gjenvinningsindustri for å behandle og fabrikkere thorium-uran brensel." "Omkostningene ved parallelt å utvikle to uavhengige bren-selskretsløp har vært ansett for store ... og endrer imidlertid ikke muligheten for enkelte nasjoner til å produsere kjernefysiske våpen, da basert på Uran-233."

Når et atom Uran-235 spaltes av et nøytron dannes det 2-3 nye nøytroner som gir grunnlaget til en kjedereaksjon. Når Thorium – 232 treffes av et nøytron går det over til å bli Uran- 233 som er spaltbart, men det sender ikke ut nye nøytroner som kan holde kjedereaksjonen i gang. Disse nøytronene må skaffes fra en prosess som starter med en egnet proton akselerator som innebærer at reaktoren må bygges sammen med denne akseleratoren og et blyholdig ledd. Man snakker om at akselerator-drevne systemer (ADS) skal være sikrere fordi de er subkritiske og lett lar nøytrontilgangen stoppe. Muligheten for akseleratordrevet thoriumbasert energiproduksjon med transmutasjon (omdannelse) av langlivede isotoper har vært forskningsmål i flere 10-år.

En regner med at et prøveanlegg vil være meget kostbart. Flere forskere mener at det vil gå atskillige år før slike metoder kan utnyttes kommersielt. Overgang til thorium for å ta vare på klimaet er ikke aktuelt i overskuelig framtid, det er derimot alternative, bærekraftige energikilder.

IAEA fremmer aktivt atomkraftverk

Det internasjonale atomenergibyrået, IAEA, som fikk Nobels fredspris for 2005 for å arbeide mot spredning av atomvåpen, er i også praksis aktivt med å utbre en teknologi som gir grunnlag for å kunne produsere atomvåpen. De har sin del av ansvaret for at over 40 land i dag kan produsere atomvåpen hvis de ønsker det. IAEA arbeider aktivt for å fremme atomkraft som energikilde for land i sør og kan umulig ha vurdert konsekvensene av en slik satsing, verken når det gjelder ressurstilgang, energivalg, helse og miljø, økonomi, klima- og vannsituasjonen eller sikkerheten.

Sverige har ikke sikre atomkraftverk

Selv om atomkraft ikke er aktuelt i Norge, har flere av våre naboland både atomkraftverk og andre atomanlegg i drift. Det har vært påfallende taust om konsekvensene av en uhyre farlig nestenreaktornedsmelting i Forsmarkanlegget i juli 2006. Det

var rene flaksen at man etter 23 minutter greidde å skaffe strøm slik at man fikk kontroll over driften igjen. Evakueringssoner for katastrofer ved atomkraftverk angår også store områder av Norge. Det nyeste (februar 2007) er at 2 reaktorer i Forsmark og 2 i Ringhals er stengt på grunn av sikkerhetsproblemer. Dessuten viser en intern hemmelig rapport om Forsmark kraftverket om situasjonen i juli 2006 at det i tillegg til en nestenkatastrofe også var flere andre alvorlige sikkerhetsproblemer på anlegget.

Atomkraftverk og atomvåpen har blitt en økonomisk feilinvestering!

Da kappløpet om atomvåpen var i gang i 1950-årene, hadde flere land en felles interesse av å fremstille det som om satsing på atomenergi var en velsignelse for et samfunn. President Eisenhowers program "Atoms for Peace" var et genialt markedsføringsopplegg for å få støtte til drift av atomreaktorer til sivile formål. Men det ble også satset på reaktorene til militære formål. Dette ble selvfølgelig ikke markedsført som "Atoms for War". Folk flest verden over ville ikke ha atomvåpen.

Atomindustrien ble kraftig subsidiert fra militære budsjetter, gjennom skatt og andre statlige tiltak fordi lønnsomheten var svært dårlig. I USA har en beregnet at det i de siste 40 årene er brukt 30 dollar på forskning på atomenergi for hver dollar som går til forskning på vindenergi. Det er investert enorme ressurser i atomenergi og atomvåpen som kunne ha vært brukt til fornybare energikilder eller andre viktige oppgaver i samfunnet.

De siste 60 årene er det og vil det bli brukt mye midler til atomenergi og atomvåpen på bekostning av sivile og militære offentlige midler. Atomkraft må derfor være den mest kostbare energisatsingen noensinne og den som har mest destruktive konsekvenser.

NEI TIL ATOMVÅPEN!!!

Nei til Atomvåpen (NTA), Leger mot atomvåpen og Pugwash Norge har gått sammen om å lage et opprop rettet til den norske regjeringen. Oppropet går ut på følgende:

Vi ber den norske regjeringen om å arbeide for å få til forhandlinger om en internasjonal konvensjon som forbyr atomvåpen.

- Atomvåpen er et masseødeleggesvåpen som ingen stat må ha lov til å ha.
- Faren for at atomvåpen kan bli brukt er hele tiden til stede.
- Det er på tide at atomvåpen blir forbudt, slik det tidligere har skjedd med kjemiske og biologiske våpen .

I samband med dette er det startet en kampanje for å samle underskrifter fra personer som er villige til å støtte oppropet. Enkeltpersoner i alle aldre og alle partier og organisasjoner bes om å slutte seg til kampanjen enten ved å underskrive oppropet eller ved å melde tilslutning over E-post: nei.til.atomvapen@online.no eller mobiltelefon 9505 9907.

Landsleder i IKFF har sluttet seg til dette viktige oppropet og ber våre medlemmer om å melde seg til NTA for å bli registrert som underskrivere eller få lister til innsamling av underskrifter.

Støtt kampanjen!

ANNE GRIEG

Anne Grieg er død, 81 år gammel. Legen, barne- og ungdomspsykiateren, fredsfor-
kjemperen, atom-våpen- og atomkraft-motstanderen, naturelskeren, nettsurferen,
utforskeren, kunnskapskilden og medmennesket Anne. I en hel menneskealder var
hun både fagmenneske og aktivist. Vi har lyttet til hennes kritiske bidrag i debattene
og trasket sammen med strasjoner. Hun var et kraf-
for oss at hun ikke lengre er Anne Grieg kjempet på
gjelde trusselen om nedleg- eller utenlandske oppkjøp
og hennes livsledsager med i lenkegjengen i Alta.
på i kampen mot atomvå- Hun drøftet virkningene på
helse av gruvedriften etter vesprengninger med atom-
handling av radioaktivt av- ble et viktig argument i den
årene var hun selvfølgelig Balkan, i Midt-østen, Afghanistan og Irak, også fordi ulike typer "uranvåpen" er tatt i
bruk.

henne i utallige demon-
senter, og det er ufattelig
der.

mange fronter, det kunne
gelse av lokal-sykehus,
av vannres-surser. Hun
Hermann Nielsen var
Siden 1960 tallet sto hun
pen og atomkraftverk.
miljøet og på folks liv og
uran, atomkraftverk, prø-
våpen, lagring og be-
fall. Tsjernobyl-ulykken
sammenheng. De siste
oppbrakt over krigene på

I 1995 ble Anne Grieg tildelt Rachel Carsons internasjonale miljøpris for
"litteraturstudier og opplysningsarbeid om konsekvenser av forurensning med radio-
aktive stoffer, med spesiell vekt på erfaring fra rammede områder over hele ver-
den". I begrunnelsen heter det at hun har skrevet artikler, holdt foredrag, og under-
vist i ulike fora om helsekonsekvenser av atomprøvesprengninger og om lave strå-
ledosers virkning på barns helse og utvikling.

Anne Grieg var en sentral person i Norske leger mot atomvåpen, både na-
sjonalt og internasjonalt. I 2002 fikk hun foreningens Hederspris. Med utrettelig eng-
asjement, relevante kunnskaper og politisk teft var hun en vedvarende inspirator for
vekslende styrer. I alt dialogarbeid la hun vekt på personalkunnskap og diskresjon,
og med sin intelligens og kulturbakgrunn ble hun en læremester for oss alle.

Anne Grieg var medlem av Internasjonal kvinneliga for fred og frihet og Sosi-
alistisk Venstreparti. Hun var også en viktig aktør i Nei til atomvåpen, både nasjo-
nalt og lokalt. Anne og Hermanns fredsverksted i Horten har, via nettet, hatt kontakt
til hele verden. Her er valgspråket om å tenke globalt og handle lokalt omsatt i prak-
sis. Utallige er de aksjonene de har drevet fra Horten for atomnedrustning, atomvå-
penfrie soner og havner, og folkeopplysning om fred og sikkerhet. Våre tanker går
til familien. Det er nok enda mer ufattelig for dem at hun er borte.

Kirsten Osen, Norske leger mot atomvåpen
Edel Havin Beukes, Internasjonal kvinneliga for fred og frihet
Ingrid Eide, Nei til atomvåpen.

Torild – 70 år

Av Berit Ås

Torild – 70 – år, nå med en alder og modenhet som hennes tidligere meritter egentlig også var preget av: utholdenhet, klokskap med glimt i øyet, hos en framsynt og skapende personlighet.

Det er en feministisk opptur å bivåne Torilds livsløp: Hva hun har fått til og hva hun til tross for hva hun umiddelbart ikke oppnådde tidligere, har utholdenheten og erfaringene nå gitt henne en tyngde som nå slår ut i anerkjent fruktbar virksomhet..

Dette er ingen beretning om alle Torilds gjøremål. Det er en gratulasjonshilsen fra mange venner i IKFF og fra venninner utenfor denne krets.

Men først fra oss: Vi glemmer ikke hvordan du i siste halvdel av 70-årene i Stortinget taklet forslaget om å rekruttere kvinner inn i det militære. Det var du i mot, med sterke argumenter. Det var et innlegg som skulle ha vært holdt i dag når forsvaret synes å ha bemektiget seg hele FN-resolusjonen 1325 om å få kvinner inn i besluttede organer angående krig og fred. Og forsvaret nytter 1325 til å rekruttere – ja nettopp kvinnelige soldater.. Men kravet kom jo fra kvinner som vellykket hadde vært med på konfliktløsning som sivile i arbeid både i Rwanda og i Kosovo og som sletts ikke så det som et mål å rykke fram i soldatuniform sammen med kjekke unge guttene.

Du var med i motstanden mot norsk medlemskap i EF ved å tale på Rådhusplassen for folkeavstemmingen. Ikke bare var det Bergfrid Fjose som den gang sa ”:Ikke atomvåpen!” i den tverrpolitiske kvinneaksjonen mot EF. Den aksjonens mål var å fokusere på saker som våre mannlige kollegaer ikke var så interesserte i: på kvinnelønn, svangerskapspermisjonenes lengde, kvinnes rehabiliteringsmuligheter for de par millioner gårdbrukerhustruer i EF som i omstillingen hadde måttet forlate sine bruk, kvinners trygde- og pensjonsrettigheter. Kvinners sosiale rettigheter ble i stortingsperioden (1973 – 77) noe som de fire kvinnene i SV-

gruppa fortsatte å kjempe for i vårt velferdsamfunn. Vår første interpellasjon gjaldt motstand mot nedleggelse av fødeplassser. Så har du skrevet om uttallige emner: Om Oslo som ligger ”avsidet” sett fra din lærerposisjon i Tromsø. Du skrev om ” Livet på Løvebakken” og la sterke føringer for det SV som av VG etter en Gallup ble kåret til datidens beste kvinneparti. Du var en opplysnings – Høvding? – nei, opplysnings- ”Dronning” med din bok ” Halve Jorden – Innføring i kvinnepolitikk” som vi fant at Høyre - feministene studerte i lønndom.(Jeg burde kanskje ikke bruke dronning - ordet til en republikaner!) Etter din tid som stortingspresident i perioden 1973 – 77, en posisjon du bar fint, ikke minst fordi du tidligere hadde sittet på Tinget for SF, har du fått ditt portrett i det norske parlament sammen med bare to andre kvinner, en fra AP og en fra Høyre. DU var den første til å holde et presidentverv i Stortinget, ikke Kalle Grøndahl! Men den historiske hukommelse er, som vi alle vet, meget kort. Hva du senere har bedrevet som Norges og FNs diplomatiske representant i Afrika og hva du har maktet å overkomme ved dine besøk i en rekke av de land, der kjønnslemlestelse har spredd seg og hvor du står fram i din virksomhet mye sterkere enn selv WHO gjorde det.. Du har nådd fram til de som vil endre disse brutale overgrep på små jentebarn blant annet fordi du mestrer fransk. I dag sitter du som forsker på NUPI (Norsk Utenriks- Politisk Institutt), du leder Norsk Kvinnesaksforening og organiserer en rekke historiske forelesningsrekker med videoopptak for informasjons - og forskningsorganisasjonen KILDEN. Slik at det kan bevares for framtidige generasjoner. Du er en ivrig skribent og det lyser gjennom – slik også det gjør i din bok om det Afrika, at ditt hjerte både rommer kampen for kvinner og barn, for de Hiv-smittede og Aids - ofrene på dette kontingent og for fred og helse, opplysning og aksjoner – helst i organiserte former. Dette skinner gjennom i utallige artikler fra Morgenbladet og til Klassekampen. Hjertelig gratulerer med dagen!

NYTT FRA AVDELINGENE

OPPFORDRING

Vi fikk en mail fra Susanne Urban i Bergen hvor hun som respons på en artikkel i nr 4 av bladet i 2006 om Fredsfond ber om å få vite mer om dette. Hun kommer med følgende oppfordring:

"Kanskje det hadde vært en fin ide med en liten presentasjon av hva de ulike avdelingene jobber med i hvert av f&f-numrene fremover". Dette er jo ikke noen ny oppfordring fra redaksjonskomiteen. Mange har (av og til) fulgt oppfordringen, og det er vi glad for, men vi vil ha mer. Fortell om aktiviteter, men også om tanker og planer dere måtte ha. Ikke bare det, vi hører gjerne fra deg som ikke er medlem av noen avdeling. Fortell oss om hva som rører seg på deres hjemsted, og om hva dere selv engasjerer dere i eller har tanker om.

Fra Troms

ET AKTIVT MEDLEM

IKFF avd Troms er nesten et enkvinnesforetak. Takk til Hermien som engasjerer seg i alt som foregår angående fred og krig der nord.

Denne gangen har hun sendt oss et utklipp fra avisen **Nordlys** 16.12.06 som har et oppsett om militær virksomhet i nordområdene: "Viktig enighet sikrer fortsatt trening".

Forsvarsministeren skriver begeistret om en avtale mellom reineierne og Forsvaret som gjør at Mauken/Blåtind kan brukes som øvingsfelt også i framtida.

Hermien er langt fra enig, har streket under en del utsagn og skrevet en del merknader i marginen på artikkelen som viser dette.

"Det sies at den som behersker tøffe arktiske forhold, behersker all slags vær. Denne treningen er derfor svært aktuell også foran operasjoner i helt andre strøk, som Afghanistan. Samtidig gir området et meget godt tilbud til våre allierte. Vi kan tilby dem krevende og varierte øvingsforhold, samtidig som vi har bra fasiliteter for forpleining og enkel atkomst med kort vei fra flyplassen. Det bidrar til større interesse for nordområdene." (Tror hun det? sier Hermien).

Videre hevdes det at "alle de involverte har vist god vilje, fleksibilitet og samfunnsansvar".

Forsvarsministeren skriver også at denne avtalen gir positive ringvirkninger i Indre Troms og nevner bl.a. "reduisert trafikk langs de offentlige veiene, og dermed bidrag til bedre miljø, mindre støy og veislitasje og bedre trafiksikkerhet".

Hermiens svar på dette utsagnet er "TULL!"

Forflytninger til og fra leirene skjer selvfølgelig fortsatt. Alt etter øvelsens karakterer er det forflytninger til og fra kystområdene som før. Reduksjonen er ikke så stor. Bare "pynteytringer."

Forsvarsministerens utsagn om at utenlandske avdelinger etter et forsiktig overslag legger igjen mellom 80-160 millioner kroner forårsaker et forarget spørsmålstegn fra Hermien.

Fra Hedmark/Oppland.

Avd. HED/OPP hadde styremøte hos Grethe Nielsen 15.01.07. med fem styremedlemmer til stede. To representanter fra Folkereising Mot Krig i Ha-

mar var også til stede. Vi har fått referat.

Det er en initiativrik og arbeidsom avdeling vi blir kjent med gjennom referatene de sender.

*ÅRSMØTE 2007 er berammet til 5. februar. Årsmøtepapirene er behandlet og godkjent av styret. Handlingsplan og regnskap er godkjent med små endringer. Norunn Grande holder foredrag.

*3 av medlemmene er foreløpig påmeldt til IKFFs Landsmøte den 21.-22. 04.

*Det planlegges en stand 8. mars hvor Fredsfondsaken blir hovedsak.

*I samarbeid med FMK i Hamar samles det inn underskrifter til Fredsfondsaken. I den anledning planlegges stands på lørdager fremover.

*Samarbeid om Kvinnekonferansen "Finding New Ways" i regi av Midt-Østenkampanjen PIO er aktuelt.

*Også "Opprop til støtte for globale avgifter for utviklingsspørsmål" er også satsningsområder for avdelingen.

*Styremøter er fastlagt til 19. mars og 21. mai.

*Regnskapet viser en saldo på kr 17 683,76!

Hilsen fra Sandnes

Fra Sandnes avdeling fikk vi hyggelig nyttårshilsen. De har høsten 2006 vært opptatt av brobygging, særlig i forhold til våre nye landskvinner. Zoia Grannes (tidligere Bergen) og Nermin Arnu som har bodd i Sandnes i 20 år og arbeider ved asylmottaket engasjerer seg i dette arbeidet og avdelingen har nå bestemt seg for et kulturarrangement, kanskje i juni. Til sitt årsmøte 1. mars skal de invitere kvinner fra asylmottaket og en flyktningeguide til å fortelle om sine erfaringer. Etter invitasjon skal 3 av medlemmene i avdelingen den 8. februar til mottaket for å fortelle ungdommene der om IKFF og om konfliktløsning. Dette anser de selv som fredsundervisning. Som vi ser, aktivt og bevisst arbeides det i IKFF Sandnes. Og ikke nok med det, De støtter oversettingen av Uranheftet til engelsk. Kr 5 000,- legger de på bordet. Tusen takk for det.

Hilsen fra Stavanger

De har dessverre sørgelige meldinger denne gangen. To av avdelingens gamle, kjente og aktive medlemmer: Magnhild Riise og Inger-Lise Kirkesola er døde. Begge var 89 år gamle og kunne se tilbake på mange

år i IKFF. De blir dypt savnet.

Ellers fortelles det om livlig møtevirksomhet og om det tradisjonelle loppemarkedet til inntekt for avdelingen i Rogaland. Rogaland Fredsfond (en stiftelse styrt av Kvekerne og IKFFs avdelinger i Sandnes og Stavanger) krever mye engasjement og praktisk arbeid.

ETTERLYSNING

Berit Ås holder på å rydde i sitt arkiv for tidsskriftet LINK. Hun mangler nr 1-1986. Er det noen som kan hjelpe henne slik at hun kan få samlingen komplett? Ta i så fall kontakt med IKFFs kontor.

Det finnes en virksom medisin mot apati og fremtidsangst:

engasjér deg!

Intervju med ett "nytt" medlem i IKFF-Bergen av Susanne Urban

Sigrunn Hodneland er den siste i buketten av aktive medlemmer i IKFF-Bergen. Hun har jobbet som sosialarbeider i 30 år. "Jeg har engasjert meg lokalt mens jeg var småbarnsmor (foreldrekontakt, fagforening o.l.), og mer globalt nå, når min datter er voksen."

Hva er bakgrunn for at du meldte deg inn i IKFF?

"I 2001 så jeg et dokumentarprogram om kreftforekomst blant amerikanske soldater som hadde vært med i første golfkrigen; spørsmål ble stilt om det var strålingsskader relatert til såkalt utarmet Uran. Jeg fikk en opplevelse av håpløshet – og samtidig et ønske: dette må det jo gjøres noe med! Så slapp håpløsheten tak: i og med at det var laget en dokumentasjon, var det jo noen som brydde seg. "Tilfeldigvis" leste jeg i Klassekampen at Eva Fidjestøl (fysiker, IKFF aktivist) skulle holde et åpent foredrag om Uranvåpen – effekter på helse og miljø. Der dukket Uran-begrepet opp på nytt. Jeg gikk aleine. Det gjorde sterkt inntrykk på meg hvordan Eva snakket om dette. Jeg ble veldig imponert over hennes kunnskaper, og over nettverket hun synliggjør gjennom Uran-rapporten (IKFF's

Uran-rapport). Jeg hadde ingen konkrete forestillinger før jeg kom. Plutselig åpnet en ny verden seg, og jeg var del av en gruppe... Noen måtte jo bære dette videre! Det er ikke så mye politisk fokus og kunnskap om dette med uranvåpen – selv om det kommer til å påvirke menneskeheten i generasjoner og årtusener...

Forventningene jeg har til organisasjonen er at vi jobber målrettet. At vi spisser oppgaven, slik at engasjementet ikke glir ut i sand. Jeg tenker på guttene som sendes ut på oppdrag i områder med stråleforurensning. Sammen kan vi trenge gjennom bagatelliseringen. Det er O.K. å stå på stands med underskriftslistene, og snakke med folk – når du vet at det er 250.000 i Japan som har skrevet under på det samme!

For IKFF ønsker jeg meg mer oppmerksomhet fra nasjonalt plan i forhold til engasjementet mot bruk av uran-våpen. Det er mange måneder siden vi har sendt brev til forsvarsdepartementet og utenriksdepartementet om testing av norske soldater med tanke på radioaktivitet. Vi har enda ikke fått svar.

Det er en styrke å være flere. Etter at denne gruppen har blitt del av min hverdag, er jeg mindre oppgitt. Den motvirker og sikrer at ikke handlingslamelse får overtak.

Fra bestemødre for fred

har vi fått tilsendt årsmelding og regnskap for 2006 sammen med de første 3 løpesedlene for 2007.

Det er 11 aktive damer som danner denne gruppen som har jobbet siden 2002. De deler ut ca 500 løpesedler hvert år, deltar i relevante møter og demonstrasjoner og samler inn underskrifter (f. eks til Nei til Atomvåpen, mot spesialstyrker til Afghanistan, for Fredsfondet og liknende). For 2007 har de planer om mange nye og "gamle" aktiviteter. Deres virksomhet bygger på tre punkter:

Forebyggende fredsarbeid

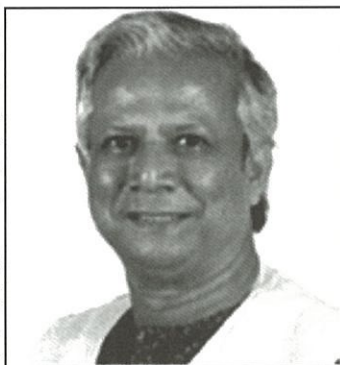
Respekt for FNs menneskerettigheter og Kunnskap og holdninger som fører til et bærekraftig og fredelig samfunn.

Bestemødre For Fred ønsker å samarbeide med andre fredsorganisasjoner og sender jevnlig løpesedler og beretninger om sitt arbeid til IKFF.

Kontaktperson er Kerstin Bugge, Gøteborggt. 1, 0566 Oslo, telefon 22385276.

Rapport fra Nobeldagene i Oslo 2006.

IKFF-ledervervet har ett frynsegode: Invitasjon til arrangementene under Nobels fredsprisdager. IKFFs "lederpar" Lene Nilsen og Mari Holmboe Ruge var spurver i den elegante Nobeltranedansen i år. Vi har kommentert selve tildelingen i nr 4-06 av *fred og frihet*. Det var en fortjent pris, selv om Yunus egentlig burde fått Økonomiprisen for å ha utviklet et økonomisk system som faktisk virker, men slik er ikke verden. Prisvinneren satte ord på mye av det vi arbeider med i kvinne- og fredsbevegelsen. Det er viktig å erkjenne fattigdomsbekjempelse som fredsarbeid, men vi må likevel ikke glemme eller stikke under stol den makten verdens militærkrefter har, og ikke minst hvor store ressurser de forbruker.

Selve utdelingsseremonien i Rådhuset er en flott begivenhet – ved å telle stolrekker kom jeg til at det var ca 900 inviterte der. Men de aller fleste ser bare nakker og nyfriserte bakhoder – selve scenen er lav og hever hovedpersonene bare så vidt over gulvnivå. Nå har de imidlertid satt inn to storskjermer som viser TV-bildet. Mari var heldig nok til å sitte 3 meter fra den ene, og kunne dermed ha like mye glede som dere der hjemme både av blomsterdekorasjonene, den flotte dansegruppen og nærbilder av prisvinnerne mens programmet skred fram.

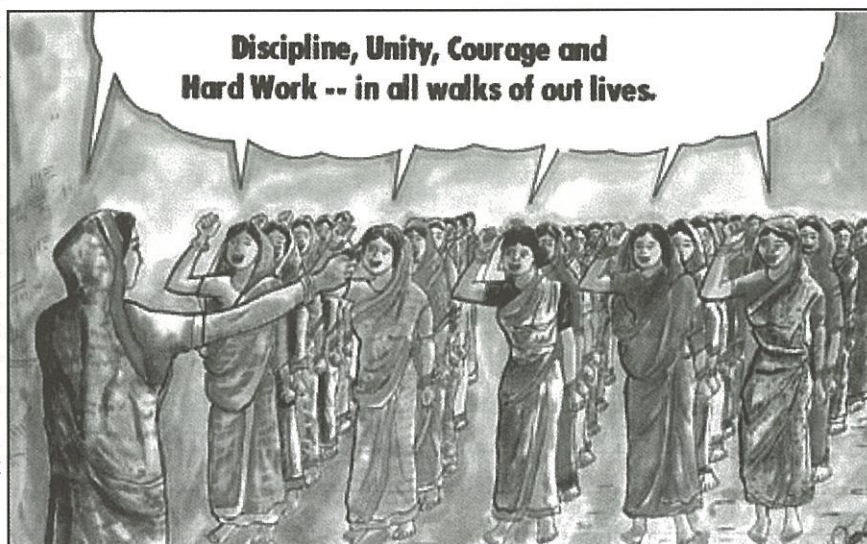
Å bli invitert til Nobelbanketten på Grand Hotell er en spesiell ære. Alle blir tatt hjertelig imot av komiteens medlemmer ved inngangen. Men inne i Rococcosalen med glass i hånden blir det vanskeligere. Det er kjente fjes overalt, de fleste bare fra TV-apparatet for oss. Selv kjenner de hverandre godt og finner raskt sammen i smågrupper. Det ville antakelig vekke lett forundring hvis en av "fotfolket" som oss – selv om vi var korrekt og pent kledd til smokingselskap – hadde forsøkt å ta med velkomstdrinken inn i en slik gruppe. Stemningen er vennlig og uformell, men vi så noen kortklippede og velklede unge menn med ledning fra øret og ned i jakken blant gjestene.

Det er en fin tradisjon at Nobelkomiteen inkluderer representanter for freds-bevegelsen i den offisielle feiringen av fredsprisen, sammen med kongeparet, stortingspresident, statsminister, same-tingspresident, Oslobiskop og Telenordirektør. Nobelkonsertspeaker Anjelica Huston hadde samme hvite dress som på scenen i Spektrum. Hennes "makker" Sharon Stone så vi ikke før vi gikk til bords, men det hadde sin forklaring: ifølge pressen kom hun for sent. Tilsammen ca 250 gjester plasseres i Speilsalen ved runde bord, 9-10 ved hvert. Mari satt ved siden av direktøren i et firma som har sponset det budsjett-uheldige Nobels fredssenter, en hyggelig mann. Lene delte bord med representanter for Raftostiftelsen i Bergen, som kjenner IKFF godt, takket være energisk innsats fra IKFF-gruppen der. Det ville vært ekstra interessant å få en av gjestene fra Grameen Bank ved vårt bord, men de var nok plassert nærmere den innerste sirkel.

Den femretters menyen servert på Nobelkomiteens spesialproduserte servise i gull og hvitt er selvsagt utsøkt, bordene har raffinerte blomsteroppsatser og vinen skjenkes av eliteservitører med hvite hansker som sørger for at alle bord betjenes samtidig. Kontrasten var sterk til Grameen banks eiere, de fattige kvinnene som alle snakket så mye om under utdelingen i Rådhuset og konserten dagen etter. Nestleder i komiteen Berge Furre pekte på nettopp denne kontrasten i sin tale til prisvinneren.

Lene og styremedlem Elin Christiansen representerte IKFF på den store konserten i Spektrum, og hadde en fin kveld sammen. Så alle vi tre takker for at vi fikk representere dere alle gode støttespillere disse dagene.

Lene, Elin, og Mari
Lene Nilsen, Elin Christiansen, Sidsel Andersen og Mari Holmboe Ruge.

En rapport fra en konferanse i Thailand: Nettverk knyttes på tvers av landegrensene

Av **Hanna Schanke**

"Kvinner i og etter krig og konflikt" var den tematiske rammen for en konferanse i regi av FOKUS, der Sikkerhetsrådets resolusjon 1325 og CEDAW ble fremhevet som sentrale virkemidler. Med denne rammen og 50 deltakere med vidt forskjellig bakgrunn, klarte FOKUS å sette sammen et program som var interessant, både faglig og sosialt sett.

Konferansen ble holdt i Chiang Mai, 'den nye byen', fra 22. til 26. januar. Målet med konferansen var, som navnet tilsier, å tilrettelegge for nettverksbygging og deling av erfaringer på tvers av arbeidsområder så vel som landegrensene. Deltakerne var prosjektledere fra Norge, Asia og Midt-Østen. IKFF var invitert grunnet våre to prosjekter i samarbeid med WILPF Libanon, i tillegg var Lene Nilsen med som eksternt deltaker.

Dag 1 begynte med en kort busstur til Women's Study Center. Senteret ledes av Women's Institute, en av partnerorganisasjonene til Norsk Kvinnelig Juristforening. Organisasjonen var også medvert for konferansen. Hver enkelt deltakerorganisasjon fikk femten minutter til å presentere sitt land, med spesielt fokus på kvinners situasjon, egen organisasjon og dennes aktiviteter.

Med denne informasjonen friskt i minne, var vi klare for å ta fatt på dag 2.

Her hadde vi det som etter min mening var konferansens faglige høydepunkt: Jessica Nkuuhe fra ISIS WICCE Uganda var invitert for å fortelle om egne erfaringer med å dokumentere kvinners opplevelser i krig og konflikt. Hun opererte med fire steg: identifisere problemet og linke dette til en politisk agenda, inkludere lokalsamfunnet, systematisere og analysere resultatene, og sist men ikke minst, informere beslutningstakere på alle nivåer om disse funnene og deres relevans gjennom skriftlig materiale og workshops.

Dag 3 ble givende på en helt annen måte. Vi begynte med litt sightseeing, der vi besøkte en enorm tempellignende grotte i nærheten av Chiang Dao, stjernenes by. Vi fortsatte så til Mae Luang, en liten landsby ved grensen til Burma. Her hadde Women's Institute et prosjekt der de ga grunnleggende opplæring i lov og rett, noe som var sårt trengt: den utdannede og lutfattige lokalbefolkningen ble flittig forsøkt brukt for å fylle arrestasjonskvoten for narkotikakriminalitet som det lokale politiet var blitt påtvunget fra statlig hold.

Målet med dag 4 var å se nærmere på virkemidler man kunne ta i bruk i arbeidet med kvinner i krig og konflikt, med Resolusjon 1325 som sentralt eksem-

pel. Etter en kort presentasjon av hver av disse delte vi oss opp i små diskusjonsgrupper, som så diskuterte ulike elementer ved resolusjonen, inkludert mangler, utfordringer og mulige bruksområder. Tidligere i uken var det blitt satt sammen en resolusjonskomité, som skulle presentere sitt forslag på konferansens siste dag. Det endelige utkastet vil bli lagt ut på FOKUS sine hjemmesider, www.fokuskvinner.no.

Det var som sagt en blandet gruppe som deltok på konferansen, ved vidt forskjellige prosjekter og erfaringsgrunnlag. Gjennom organisert planlegging og fleksibilitet fra FOKUS sin side, ble det likevel en helhetlig konferanse, der man fokuserte vel så mye på de store likhetene som på de små forskjellene. Flere av deltakerne fra Asia og Midt-Østen fortalte at det var første gang de hadde møtt andre kvinner som gjorde lignende arbeid på andre felter og i andre land, og at dette på dem hadde en positiv virkning i at de fikk en følelse av støtte og solidaritet. Disse uttalelsene understreket for meg viktigheten av Sør-Sør samarbeid som et supplement til det mer konvensjonelle Nord-Sør forholdet.

Alt i alt var konferansen for meg en fan-tastisk erfaring, som jeg føler jeg har lært mye av. Jeg vil avslutte med det som etter min mening var konferansens fineste prosjektnavn, ved organisasjonen Penn Wimochana Gndachayam fra Sri Lanka: "The dawn of wisdom comes with women's liberation".

Jessica Nkuuhe, ISIS Wicce Uganda under besøket i MaeLuang

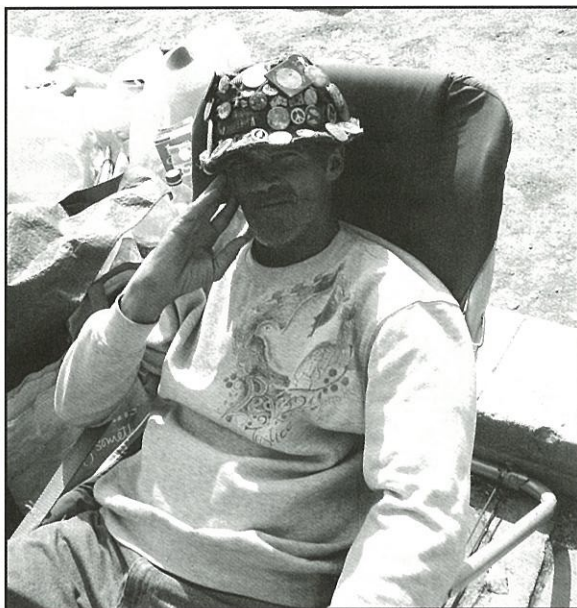
Tiden som må til - Fem og et halvt år foran Parlamentet i London

Av Ase Møller-Hansen

Det er en iskald desemberkveld. De malmfulle kirkeklokkene i Westminster Abbey blander seg med støyen fra en endeløs rad av biler som passerer Parlamentsbygningen i London.

Like ved kirken, vis a vis Parlamentet er det en liten leir med fredsflagg og antikrigsinformasjon. Her har Brian Haw demonstrert mot krig siden 2.juni 2001,

Brian Haw

dag og natt, sommer og vinter, i all slags vær. Og han er ikke alene. Fredsaktivister fra London og områdene rundt, sørger for at det alltid er noen sammen med ham. Maria Gallastegni er blant de trofaste. Hun byr på konfekt og hjemmebakket grovbrød, gaver fra to av de mange støttespillerne.

- Spis. Brødet hjelper mot kulden. Det holder deg varm, sier Maria som er kledd i fire fleecesere. Hun har en til liggende hvis kulden skulle bli for påtrengende. Bak henne ligger to grønne presenninger. Der tilbringer de nettene.

I solidaritet med ofre for krig

Brian Haw har tilbrakt fem og et halvt år foran Parlamentet, først i solidaritet med ofrene for de økonomiske sanksjonene mot Irak og bombetoktene i de såkalte flyforbudsonene. Senere har invasjonen av Irak og bruken av uranvåpen stått i fokus.

- Folk blir drept uten at de har gjort noe galt, sier Maria som etter å ha vært en viktig støttespiller i flere år, nå har flyttet ned her.

- Det gir håp å se det store engasjementet mot krig her i England. Jeg hørte at 50.000 demonstrerte i Manchester nylig. Ja, og det er bra. Men problemet er at de går hjem igjen, så snart demonstrasjonene er slutt. Hadde 50.000 menneskene satt seg ned og stoppet trafikken her ved Parlamentet, så ville krigen være slutt før en uke var gått. Flertallet i Storbritannia er mot denne krigen. Likevel fortsetter det. Hvis det tyske folket hadde våget å reise seg mot Hitler, så hadde de klart å stoppe krigen. Vi burde klart å stoppe krigen mot Irak. Maria er frustrert.

En 40 meter lang fredsutstilling

Brian sitter i en klappstol noen knappe meter fra bilene som suser forbi. Han orker ikke å snakke så mye. Ikke nå lenger, etter fem og et halvt år. De samme spørsmålene hele tiden. I disse årene har det strømmet på med brev, fredsflagg, plakater og bannere fra sympatisører i hele verden,

Politiaksjon Brian

noe som etter hvert vokste til en 40 meter lang utstilling som dekket mesteparten av kortsiden av Parliament Square. Men utstillingen ble revet i mai 2006, da politiet gikk til aksjon noen timer etter midnatt. Bare 3 meter står igjen. Resten ligger ødelagt i en politicontainer, og Brian har gått til sak for å få den tilbake. Myndighetene har gjort mye for å få ham bort. I 2005 ble det vedtatt en ny lov, den såkalte Serious Crime and Police Act som blant annet gjorde det ulovlig med uautoriserte demonstrasjoner innenfor en radius av 1 km fra Parlamentet. Denne loven var blant annet myntet på ham, men han gikk rettens vei og fikk forsette sin demonstrasjon. Loven kunne ikke ha tilbakevirkende kraft og Brian hadde allerede vært der i flere år.

Uventet støtte fra Tate Gallery.

En velkjent britisk kunstner, Mark Wallinger, mente at den 40 meter lange utstillingen var et viktig dokument over vår tid og fikk rekonstruert det aller meste. 15. januar i år ble utstillingen State Britain åpnet i Tate Britain, et av de mest kjente kunstmuseene i London. Mer enn 600 gjenstander er gjenskapt eller gjenfunnet: bannere, bilder, plakater, fredsflagg og avisartikler. Utstillingen er sentralt plassert og strekker seg fra fronten av galleriet til bakveggen. Ironien er at Tate Britain ligger akkurat på grensen av forbudssonen rundt Parlamentet. I forbindelse med utstillingen er det trukket en strek langs gulvet for å vise hvor grensen går.

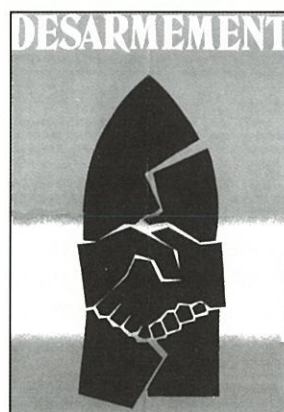
Utstillingen skal stå til 27. august.

For mer info: www.parliament-square.org.uk

As long as it takes

"I want to go back to my own kids and look them in the face again knowing that I've done all I can to try and save the children of Iraq and other countries who are dying because of my government's unjust, amoral, fear - and money - driven policies. These children and people of other countries are every bit as valuable and worthy of love as my precious wife and children."

Brian Haw

Mark Wallingers "nye" utstilling

Sidsels plukk.

Nr 4 av fred og frihet 1989 er et bemerkelsesverdig nummer av bladet - det er et nordisk nummer som kom ut samtidig i Danmark, Finland, Norge og Sverige (november 1989). Innholdet er trespråklig. WILPFs 24 kongress (i Sydney) er hovedtema.

Ja, kongressen er hovedtema og den blir nøye analysert slik at vi får vite nøyaktig hva hver enkelt av de fire nasjonene mente om kongressen. Dessuten har flere av deltakerne tatt for seg enkelte emner fra kongressdagene og utdypet sitt syn på aktuelle spørsmål.

Ved første gjennomblikk av bladet nå blir jeg litt slått av at mange av de "aktuelle" sakene faktisk er like aktuelle i dag. Ida Harsløf fra Danmark har en grei og oversiktlig artikkel: "Det Internationale Program 1989 - 92". Her lister hun opp de sakene som var mest aktuelle den gangen, nemlig; "Nedrustning - Fredelig løsning af konflikter - Menneskerettighetene - Miljø, utvikling og økonomi - Fredsundervisning - De fremadrettede strategier fra Nairobi og Støtte til FN." Lyder det kjent? I sin artikkel tar Ida for seg punkt for punkt med de aksjonsforslag som kom fram. Hun roser programgruppen uforbeholdent og avslutter med å si: "Jeg synes det er viktig at understrege, at ikke hvert land kan arbeide med alt indenfor programmet, men at dette skal ses som en rettesnor, hvor nogle enkelte punkter bliver fælles internationale kampagner".

"Neste artikkel er av Margit Thorslund (Sveriges representant i "Eksekutiven" (det in-

ternasjonale styret). Den kaller hun "De nio ändringarna i WILPFs konstitution". Hun lister opp og kommenterer kort 6 endringer som ble vedtatt, og konkluderer slik: Följande intressanta drag kunde noteras i årets kongress:

"Församlingen hade förnyats, nya sektioner hade bildats och slumrande hade vaknat til liv. Vi hade fått en bra förankring i den hälft av världen som omger Stilla Havet, proportionerna där hade förskjutits til förmån för helheten. Afrika saknades. Mellan- och Sydamerika började formera sektioner."

Renate Schäffer (fra Sverige) har noen ord om WILPFs internasjonale sekretariat, der Eleanor Brenna fra Oslo var Ungdomskoordinator.

WILPFs internasjonale arbeidsprogram inneholder et avsnitt som sier: "Seksjonene oppfordres til å utvikle en ekspertise i fredelig konfliktløsning". Dette avsnittet tar Eleanor Brenna fatt i i en artikkel: "Fredelig konfliktløsning - en utfordring for IKFF." Hun tar utgangspunkt i arbeidet i en arbeidsgruppe på kongressen og roste gruppens arbeid og konklusjoner. Det hun sier er til ettertanke for alle også i dag: "Målet for konfliktløsning er at alle føler seg som vinnere - tenk samarbeidspartnere heller enn motstandere - behersk følelsene - kartlegg konflikten - planlegg valgmuligheter." Den gangen og i dag skal vi huske at "konflikt er i seg selv ikke problemet, det er hvordan vi håndterer den som gjør forskjellen."

Sykkelturer med mening

Bike for Peace, Norge arrangerer spennende sykkelturer verden over for fred, vennskap, solidaritet og for menneskerettigheter.

Sommeren 2007 satser vi på 2 spennende sykkelturer i Norge. Den første turen går fra fredsvarden i Sokndal til fredsmonumentet i Eidskog, 2. - 10. juni. For turen Nordkapp - Lindesnes, 30.06 - 25.07 er det allerede stor interesse.

Før sommerens sykkelturer i Norge vil Bike for Peace arrangere en sykkeltur i Laos og Thailand den 25. 02 - 13.03. I påsken sykler man fra Burgos til Santiago de Compostela, Spania, 31.03 - 7.04.

To av de mest spennende internasjonale prosjekter av Bike for Peace er turer i Nord Korea:

Pyongyang Maraton 9. - 18. april og sykkeltur fra Nord Korea til Sør Korea, Pyongyang - Seoul 2. -9. oktober.

Hvem deltar på Bike for Peace sine turer? Det er folk flest fra Norge og andre land, i alle alder, kvinner og menn. Bike for Peace har et formål med sine turer - å sykle for fred, helse, glede og miljø. Bike for Peace er partipolitisk nøytral og kjemper for mange ulike saker nasjonalt og internasjonalt. Bike for Peace er en liten organisasjon med to ansatte: Tore Nærland, leder og Yulia Chernykh, sekretær.

Kontakt: Yulia Chernykh, Mauritz Kartevolds veg

BOK- ANMELDELSER

"Bestemødrene på Stortingsplass" (Emilia 2006).

Historien om hundre gamle damer som delte ut en million løpesedler

Randi Aas, cand. philol. med historie hovedfag, har med utgangspunkt i nå avdøde Jenny Moslands private arkiv, tatt for seg "Bestemødrene på Stortingsplass", en gruppe aldrende damer som vakte oppmerksomhet i Oslos bybilde på 80- og 90-tallet.

Hver onsdag i tyve år - sommer som vinter, i all slags vær, opplevde alle som passerte Stortinget disse ungdommelige og utrettelige eldre damene i aksjon for å spre kunnskap og skape holdninger og opinion mot atomvåpen og krig, for fred. Hver uke møttes de etter aksjonen for å planlegge neste ukes løpeseddel. Det ble mye lesing, saksing i aviser, blader og dokumenter før de ble enige om hva som skulle stå i de 1500 eksemplarene neste onsdag. Bare det beste ble godtatt. "Blekka", som de selv kalte det, inneholdt ofte stoff som ikke var kjent hverken for det norske folk eller stortingsrepresentantene på vei til Stortingets spørretime, som kvinnene var spesielt interessert i å få i tale.

Et sted i boken hevder Nini Haslund Gleditsch, kjent blant annet for sin innsats i Spania under borgerkrigen, at de rundt hundre kvinnene som var med i løpet av de tyve årene delte ut til sammen én million løpesedler!

Med Randi Aas' bok får vi et visst innblikk i den brede sammenheng av personer som deltok. Her var kvinner fra alle partier og samfunnslag, alle med lang erfaring fra ulike yrker. Mange var akademikere. Men, som med så mangt, var det én person som satte det hele i gang.

Jenny Mosland var 72 år da hun i 1982, mens hun holdt på å rydde i en annen kjent kvinnes etterlate papirer, fikk ideen til å star-

te "Bestemødre mot atomvåpen". Hun koblet Helga Stenes motstandskamp i Norge under krigen sammen med de argentinske "Mødrene på Ma-plassens" mangeårige kamp for å få vite hva som hadde hendt med deres nærmeste etter militær-juntaens fascistregime. En eventuell atomkrig mellom supermaktene kunne få atskillig verre konsekvenser, mente Jenny.

I Europa demonstrerte og marsjerte allerede millioner mot NATOs planer om å "modernisere" atomvåpnene i Europa, et "svar" på Sovjets atomopprustning i øst. Jenny hadde da allerede vært med i et par år, og var godt informert om hva saken gjaldt: "Ned med atomvåpnene i øst og vest", og "Våpenmilliardene til mat". Det skulle ikke bli vanskelig å finne våkne, kunnskapsrike, eldre fredskvinner som ønsket å bruke resten av sitt liv på fredssaken.

Bestemødrene nøyte seg ikke med 'bare' å stå på Stortingsplass en gang i uka. De drev også utstrakt reisevirksomhet for å spre sitt budskap og skaffe nye kontakter - i øst og vest. I avsnittet "Bestemødre på fredsoppdrag" hutrer 14 bestemødre seg til fots i novembersno fra jernbanestasjonen i Stockholm til Sergels torg for å besøke "Konferansen om tillits- og sikkerhetsskapende tiltak og nedrustning". Året var 1984 og de hadde i forveien bedt om å få legge fram en petisjon om atomnedrustning. Selv om atomvåpen ikke stod på dagsorden, ble de invitert, og petisjonen ble lest opp for partene, inklusive de russiske og de amerikanske. I sin bok "Underveis Europa" skrev Norges daværende ambassadør i Sverige, Leif Mevik seks år senere: "Disse ildsjelene hadde gjort meg tankefull. Jeg følte jeg hadde lært noe."

I 1985 tok den svenske avdelingen av Kvinneligaen initiativet til "Den store fredsreisen". Og Jenny var

med. I fire hvite busser dro 90 deltakere hver sin vei for å besøke alle europeiske FN-land unntatt Sovjet. Med seg hadde de - med utgangspunkt i FN-pakten - fem spørsmål til regjeringene som gjaldt utvikling, innkjøp, lagring og bruk av masseødeleggelsesvåpen, lik fordeling av jordens ressurser og fredelig konfliktløsning mellom stater. De ble godt mottatt av regjeringene i de fleste land. Unntak var Norge og Frankrike. Norges regjering svarte bare på ett av de fem spørsmålene, mens Frankrike simpelthen nektet å ta imot dem.

Samme år som Den store fredsreisen valgte Bestemødrene Jenny ut som deres representant til FNs kvinnekongress i Nairobi. Der traff hun, og knyttet kontakter til kvinner fra den 3. verden som kunne fortelle om alt fra likestilling til treplanting, prostitusjon, omskjæring av kvinner, flyktningproblemer, familie-planlegging osv.. Og som vanlig rapporterte hun til gruppen da hun kom hjem. Fredsundervisning ble også et bestemortema. Sammen med Lærere for fred, en norsk organisasjon som ble startet i 1982 og som på sin høyde hadde over 5000 medlemmer, deltok Bestemødrene i en aksjon mot krigsletøy som fikk gjenhør både i Washington DC, FN og UNESCO i New York.

Etter en stor kvinnekongress i Moskva i 1987, der 2300 kvinner fra 154 land var samlet, var neste store begivenhet for Bestemødrene "Nordisk forum 88" i Oslo, - en videreføring av FNs tidligere kvinnekongresser. Rundt 8000 nordiske kvinner fra alle yrkesgrupper og politiske retninger var da samlet på Oslo Universitet på Blindern. Bestemødrene var naturligvis med der også, og bidro med flere foredrag og filmforevisninger..

På hver reise fikk bestemødrene nye inntrykk, mer kunnskap, en mengde kontakter og ikke minst inspirasjon til hjemmebruk, der deres egentlige virke var. Og det nyttet!

I 1990 fikk Bestemødrene den prestisjetunge Fritt Ords honnørpris. Selv om den kalde krigen var over og supermaktene hadde inngått avtaler om visse reduksjoner av sine enorme arsener av

atomvåpen, valgte Bestemødrene å fortsette med sine ukentlige aksjoner. "Bestemødre mot atomkrig" ble til "Bestemødrene på Stortings plass" og et nytt arbeidsprogram der viktige saker som menneskerettigheter, kamp mot vold og rasisme, fattigdomsbekjempning, miljø og alternativ energi ble satt på dagsorden, uten at den fortsatte kampen mot atomvåpen ble glemt. Bare ett år senere omfattet navnelisten 47 kvinnelige deltakere! Gjennomsnittsalderen var ifølge forfatteren da over 70. Da gruppen la ned tolv år senere - i 2002 - var den yngste 74, den eldste 90. Gjennomsnittsalderen var da 81 år! Historien om Bestemødrene kunne sikkert tilføyes utallige, kanskje mer personlige historier fra de tyve årene de holdt på. Men alt i alt gir boken en god gjennomgang både av deres virke og den sikkerhetspolitiske situasjonen på den tiden, inklusive de fleste av de fredstiltak som fant sted, både offisielt og på grasrotplanet. Slik sett vil boken være til nytte for studenter både i historie, samfunnsfag, sosiologi og statsvitenskap. For de som var med, vil den være en minnebok fra en intens, levende og hektisk epoke i livet.

Tulle Elster

Værmakerne

Tim Flannery

Værmakerne
Aschehoug 2006

Dette er ei bok om klima av den australske forskeren og forfatteren Tim Flannery. Boka er sett på som den viktigste boka for vår tid. Boka er godt skrevet i et språk der vanskelige problemstillinger blir lett tilgjengelig.

Mot stupet?

Værmakerne tar for seg de menneskeskapte klimaendringene, årsaken til dem og hva som må gjøres for å unngå katastrofen. Klimaendringene er det farligste problem verden står overfor i dag. Bushs krig mot terror er bare bagateller i forhold til dette. Spørsmålet er om det menneskeskapte samfunnet vil overleve eller ikke. Vi har ingen tid å miste, vi må handle nå, for om 10 år er det for seint, hevder forfatteren. Sentralt i boka er CO₂ (karbondioksid) utslippene og hvordan de bidrar til å

varme opp kloden vår. CO₂ i atmosfæren har økt med rundt 40 prosent de siste 200 år og historia gjennom millioner av år. Temperaturen på jorda stiger med økende innhold av CO₂ i atmosfæren. Årsaken til økningen er forbrenning av fossilt brensel som er dannet og lagret i jordkorpa gjennom millioner av år, og andre utslipp av klimagasser.

Kloden en organisme?

Værmakerne er du og jeg og det er vi som må handle. Gjennom blant annet en serie om ekstremvær på NRK TV nylig fikk vi et lite bilde av klimaendringene som er på gang. Ved å lese boka til Flannery, får vi utdypet dette grundig og får se hvor følsom kloden vår er for ulike endringer og hvor lite som skal til før alt går galt. Kloden er som en organisme der de ulike deler er tilpasset hverandre. Vi leser om hvordan 95 prosent av livet på jorda gikk tapt og ingen skapninger over 30 kg overlevde for 65 millioner år siden da en astroide fra verdensrommet traff det som i dag er Mellom Amerika. Også for 55 millioner år siden gikk det galt, da på grunn av vulkanisme og store utslipp av CO₂ kan blant annet avleses i iskjerner i Grønlandsisen. Der kan en se hvordan pes-ter som Svartedauen på 1300-tallet virket inn på innholdet av klimagasser i atmosfæren og temperaturen.

Is og hav

Smelting av hav- og landis påvirker havet og menneskeskapte samfunn på ulike måter. På Grønland, i nordre deler av Canada, i Alaska og i Sibir forsvinner inuitenes livsgrunnlag og kultur. Det samme er forholdet med en rekke øystater og områder nært havet som kan komme til å stige 6 - 7 meter de nærmeste 200 år. Isavsmelting kan også komme til å redusere Golfstrømmen. De skjeddene flere ganger i slutten av og etter siste istid. Det kan føre til ny istid i nord. Regnskogen i Sør-Amerika som er verdens lunge, er følsom

for temperaturendringer og forsvinner den forsterkes oppvarminga. Is og tundra som smelter, vil slippe ut store mengder av klimagassen metan og øke oppvarming av kloden vår.

Kyotoavtalen

Mange av de teknologiene som lanseres for å redusere utslippene, er ubrukelige, mens andre er viktig å satse på. Kyotoavtalen er viktig for å komme videre sjøl om den bare er en forsiktig start. Her trengs det langt sterkere virkemiddel. I følge Kyotoavtalen skal Norge redusere sitt utslipp av klimagasser med 5,3 prosent i perioden 1990 - 2012. Til nå har Norge økt sine utslipp med 11 prosent i perioden og ligger an til å øke dem med 25 prosent innen 2012. Det vitner ikke om vilje til handling. Bush og USA slipper ut 100 ganger mer klimagass pr person enn fattige u-land. Sjøl om Bush ikke handler, kommer det positive tegn fra enkeltstater i USA. California har for eksempel vedtatt å redusere sine utslipp av klimagasser med 70 prosent innen 2050. Skal kloden unngå en katastrofe, må Norge og alle land gjøre minst det samme som California. Her er det nødvendig med sterk lut.

En nylig utkommet rapport laget av tidligere sjefsøkonom i Verdensbanken, Nicolas Stern, spår også katastrofe for verdensøkonomien om ikke utslippene av klimagasser reduseres dramatisk straks. Flannery kommer med mange forslag om hva den enkelte kan gjøre og hva verdenssamfunnet som helhet må gjøre. Det er den rike verden som har skapt klima-problemene ved å basere sitt overdrevne luksusforbruk på fossilt brensel uten å ta hensyn til hva naturen og miljøet tåler. Det er derfor også den rike verden som må handle nå for å unngå katastrofen. Det er ingen tid å miste, vi må handle nå, sier Tim Flannery

.Hermien Prestbakmo

————— IKFF —————
Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet
Grunnlagt i Haag 1915

Postboks 8810 Youngstorget
N-0028 Oslo
Besøksadresse:
Storgt. 11—5 etg, 0155 Oslo
Kontonummer: 0531 50 27057
E-post ikff@ikff.no

Tlf. Sentralbord 23 01 03 00
Direkte 23010340/fax23010301
Telefontid: kl.10-13, mandag,
tirsdag, onsdag, torsdag
Kontoransvarlig: Sidsel Andersen
og Mari Holmboe Ruge

Landsledere: Mari Holmbo Ruge og
Lene Nilsen
Representant i WILPFs hovedstyre:
Liss Schanke
Adresse:IKFF-kontoret

IKFF - avdelinger - grupper - kontakter

Hedmark/Oppland:

Grethe Nielsen
Nordahlsveien 36A
2312 Ottestad
Tlf. 62 57 62 27
grethe.nielsen@tele2.no

Hordaland:

Susanne Urban
Torgalmenning 7
5074 Bergen
Tlf. 55 36 66 00
urban.rabbe@fortunen.no

Oslo og Akershus

Henvendelse kontoret

Rogaland

Sandnes:

Gro Eriksen,
Nedrevei 1,
4300 Sandnes
Tlf. 51 66 23 70
lingro@lyse.net

Stavanger

Kari Foldøy
Rektor Berntsensgt. 12 B
4022 Stavanger
Tlf. 51 55 33 83
Hanne Kjersti Knutsen
Blåfjellveien 1
4019 Stavanger
Tlf. 51 54 32 02
hankj@start.no

Romerike

Gry Havin Kongsrud
Kjærmo gartneri
1929 Auli
Tlf. 63 82 86 35

Sør-Trøndelag

Åse Berg
7372 Glåmos
Tlf. 72 41 46 31
aase.berg@c2i.net

Troms

Hermien Stoop Prestbakmo
Trollbakken 2 9321 Moen
Tlf. 77 83 13 24
han-pr@online.no

Vestfold: Bjørg Berg

Mårveien 7,
3124 Tønsberg
Tlf. 33 32 64 35
biefred@tele2.no

Redaksjonen avsluttet
9.februar 2007

WILPF:1, rue de Varembe
Case Postale 28
1211 Geneve 20, Sveits
www.wilpf.int.ch

-Bestillingskupong-
Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet (IKFF)
Postboks 8810 Youngstorget, 0028 Oslo

Jeg vil bli medlem _____ Abonnt på *fred og frihet* _____
Normalkontingent kr. 300.-inkl. bladet
Abonnement på *fred og frihet* Kr. 220.-

Redusert kontingent kr.200.-
inkl. bladet
Kontonummer: 0531 50 27057

Navn _____

Adresse/postnr. _____

B - post

Returadresse:

IKFF

Postboks8810 Youngstorget
0028 Oslo

Velkommen til IKFFs LANDSMØTE 2007!

Landsmøtet holdes denne gang i Oslo, 21. og 22. april.
Møtested annonseres senere.

Foreløpig program:

Lørdag 21. april:
10-13 Landsmøtesaker
Lunsjpause
14-16 Åpen del av møtet.

Vi arbeider med å få en innleder som kan stimulere til utveksling av tanker og debatt om Norges situasjon i verden i dag, med vekt på de store endringene som skjer økologisk, økonomisk og strategisk.

Innledningen skal også bidra til diskusjonen om IKFFs satsingsområder de neste årene.

Felles middag om kvelden

Søndag 22. april:
Kl. 10- ca 13: Landsmøtesaker fortsatt.
Felles lunsj

Forslag som ønskes behandlet må være i IKFF senest 31. mars.

Dokumenter og detaljert program blir sendt ut like etter påske.

Overnatting for tilreisende kan ordnes, gi beskjed.

Landsstyret vurderer søknader om reise støtte.

